

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. IV. Casus Episcopis Reservati, ac singulorum Expositio, Casus &
Excommunicationes reservatæ Pontifici in Bulla Cœnæ, Decreto,
Dexretalibus, Clementinis, Extravagantibus, extra corpus Juris, &c. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

Patris vitium, aut nomine matris novercam, nisi reservans declaraverit se velle nomen Parentum ad illos etiam extendere, quia constat reservationem strictè interpretandam esse; & in dubio, de illa facta non presumi. Per injectionem manuum intelligitur etiam calesio quæ fit per pedes, brachia, & alias corporis partes, nam nomen manuum non exprimitur ut alia membra excludantur, sed quia manus sunt ordinarium instrumentum percussiois, & læsionis. Neque requiritur, ut læsio fiat per manum aut pedem immediate, sed sufficit fieri mediatè per baculum, lapidem, scelopum, aliudve instrumentum. Neque necessarium videtur ut læsio sit gravis, quia læsio etiam levis facta cum deliberatione & violentia, respectu parentum censetur gravis injuria, & reservatione digna. Ab hac etiam non excusatur quod parentes malè agendo læsionem illum meriti fuerint. Quia ad filium aut filiam minime pertinet parentes etiam meritis punire.

Excusatur tamen ab hac reservatione, qui parentem læsit in se immodico furore sævientem, aut mortem iminentem, si tantum fecit quod necessarium erat ad sui defensionem, & periculum fugam, aut alio modo vitare non potuit. Item, qui ex subita iracundia posuit actionem qua parentem lædendum minime putavit: aut qui lædere quidem voluit, non tamen actu læsit. Hunc casum non reperio inter Pontificios, sed solum Episcopo reservatum.

Sortilegium, est superstitiosa quædam divination, quæ fit per sortes ad aliquid futurum, vel occultum cognoscendum: ut si quis ex jactu & dispositione aleæ vel liti divinare de alicujus vitalonga, aut brevi, de successu negotii, aut alterius negotii. In his gravis malitia est, & merito reservata, quando sic fiunt ut fortibus illis vis aliqua divina inesse credatur ad revelandum occultos rerum eventus. Sortes illæ aliquando dicuntur consultoria, ex quibus quasi consultitur quid in hac, vel illa re ambigua agendum sit, ut, an eligendus hic aut ille status, an ineundus hic aut ille contractus, & sic de aliis actionibus suis, aut alienis. Possunt tamen aliquando sortes illæ sine peccato, adeoque sine reservatione adhiberi, quando non ob virtutem quasi adjunctam fortibus, sed mere usurpantur ad tollendum dubium, quod video alio modo non auferrandum: ut si ad aliquod iter, vel expeditionem profecturus, nesciam quos ex multis mihi socios adjungam, ne cogar continuo dubius hære, decernam illos eligere, qui ex urna calculos tantum albos extrahent, seposito in aliis ex hoc electionis modo scandali periculo. Sortes etiam aliæ sunt divinatoriæ, in quibus si non collocetur virtus aliqua quasi divina, vel commercium cum demone, usurpari possunt sine peccato, sive ad hereditatis divisionem, sive ad litis compositionem, cum partium consensu. Quia nihil creditur illis inesse virtutis, nisi liberam determinationem, sive contractum illorum qui ad rem illam jus habent, ut sit illius in quem fors ceciderit. Aliæ sunt species superstitionis, veneficium, maleficium, incantatio &c. quæ in nomine sortilegii, non comprehenduntur, de quibus agitur infra Part. III. Tract. V. Cap. I.

Adulterium notorium. Hic non comprehenditur quodlibet adulterium, etiam si sit completum, & perfectum. Hinc à quovis adulterio occulto potest per se absolvere Parochus, aut alius ad hoc Confessarius legitimus. Tantum igitur per hunc casum re-

R. P. Arsdck. Tom. II.

servatur Episcopo adulterium, quod ad aliorum notitiam devenit, etsi non sit omnino publicum, aut in judicio probatum. Unde hoc peccatum, cum in se completum, & exterius notorium esse debeat, facile à quovis adulterio occulto discerni potest. Hic addo, quod de his in *Synodo Anversipensi tit. 5. de Sacram. Panit. cap. 7.* decernitur, ut à casibus Episcopo reservatis, quando crimina notoria non sunt, absolvere possint omnes Pastores, & Superiores Ordinum qui externorum Confessiones audire solent.

Complex, est hic persona quæ in actu carnali cum Confessario illo peccavit; quam proinde per hanc reservationem, idem Confessarius non potest validè ab isto peccato absolvere. Potest tamen absolvere eandem personam, aut aliam, pro eo tempore quod tantum cum alio suo Confessario carnaliter peccavit. Peccatum hoc complicitis, prout verba sonare videntur, ut censetur reservatum, non requirit ut copula intervenerit, sed tantum ut fuerit peccatum carnale externum omnino grave ad copulam adducens, quales essent tactus graviter impudici, aut alii actus externi, & prout externi, mortaliter peccaminosi ad copulam tendentes. Tam detestabile, & noxium est hoc peccatum, ut merito vocetur incestus sacrilegus, utpote inter patrem, & filiam spiritualement: ideoque secundum antiquos canones pro pœna talis copulæ decreta fuit peregrinatio 22. annorum, ex præscripto Cælestini Papæ, ut habetur Tom. I. Concil. fol. 157.

Ex præmissa Expositione casuum *Episcopali*, facilius etiam discernens, quomodo procedendum sit circa Casus sequentes *PONTIFICI* reservatos, dum circa illos actiones particulares occurrunt. Poterò, quando à casibus Pontifici reservatis possint etiam *Episcopi* absolvere, reperies infra Cap. 4. in fine.

CAPUT IV.

Casus & Excommunicationes Pontifici reservate.

§. I.

Reservata in Bulla Cæne Domini.

Prima est, Excommunicatio in Hæreticos cujuscumque Sectæ: eorumdem fautores, libros ipsorum legentes, tenentes, aut imprimentes; atque in schismaticos.

Secunda in appellantes ad futurum Concilium, ac eorum fautores.

Tertia, in Piratas, & eorum receptatores, atque fautores.

Quarta, in eos, qui naufragorum Christianorum cujuscumque generis bona etiam in littoribus inventa surripiunt.

Quinta, in imponentes nova pedagia & gabellas, vel augentes.

Sexta, in falsificantes litteras Apostolicas, aut Supplicationes à quocunque auctoritatem habente signatas, aut falsò fabricantes litteras Apostolicas.

Septima, in deferentes arma, aut alia usui bellico idonea ad Turcas, aut alios Christiani nominis inimicos: vel ad Christianæ reipub. statum pertinentia item in damnum Christianorum annunciantes.

Octava, in impediendes eos, qui victualia, & alia necessaria ad Romanam Curiam convohunt.

V

Nona,

de
cin

eo
gia

Nona, in eos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, vel ab ea recedentes, suâ, vel aliorum opera, & sine jurisdictione vexant in Curia commorantes.

Decima, in eos, qui lædunt Romipetas, ac Peregrinos in Urbe morantes, vel abeuntes.

Undecima, in offendentes S. R. E. Cardinales & alios Prælatos.

Duodecima, in lædentes eos, qui per se, vel per alios recurrunt ad Romanam Curiam pro suis negotiis.

Decimatertia, in eos, qui à gravamine, vel futurâ executione literarum Apostolicarum appellant ad potestatem laicam.

Decimaquarta, in eos, qui impediunt & prohibent expeditiones literarum Apostolicarum, aut aliarum expeditionum ad gratias impetrandas.

Decimaquinta, in Judices seculares, qui Ecclesiasticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant.

Decimasexta, in eos, qui impediunt Prælatos, ne sua jurisdictione utantur, quique illorum, vel Delegatorum judicia eludentes ad Curiam secularem recurrunt, aut contra illos decernunt, atque in his præstantes auxilium.

Decimasextima, in usurpantes Sedis Apostolicæ, & quarumcunque Ecclesiarum jurisdictiones, vel etiam fructus sequelstrantes.

Decimaoctava, in imponentes decimas, & alia onera personis Ecclesiasticis, Ecclesiis, Monasteriis, aut eorum fructibus.

Decimanona, in Judices seculares, qui se interponunt in causis capitalibus, seu criminalibus contra Ecclesiasticas personas.

Vigesima, in occupantes terras Ecclesiæ Romanæ, & illius jurisdictionem usurpantes.

§. II.

In Decreto & Decretalibus Papæ reservata.

Prima est Excommunicatio in percussorem Clerici, vel Monachi, lata in Cap. Si quis suadente Diabolo 17. Quest. 4.

Secunda est, lata à Delegato Papæ in eum, qui rei judicatæ patere contemnit: illa enim post annum transactum manet reservata Papæ, Cap. Quærenti, de officio Delegati.

Tertia est, excommunicatio promulgata ab Episcopo in eos, qui literas Apostolicas falsas habentes, non destruunt eas, aut non resignant intra viginti dies, postquam hæc contracta fuerit, recurrendum est ad Summum Pontificem pro Absolutione: Cap. Dura, de crimine falsi §. Adjicientes.

Quarta est, lata in sacrilegos, qui violenter Ecclesiam confregerint, eamque spoliare non dubitaverint: Cap. Conquesti, de sentent. excommunic.

Quinta est, quæ Papa excommunicat Clericos, qui cum excommunicatis à se, communicant in divinis, illorumque Absolutionem sibi reservat: Cap. Significavit, de sentent. excommunic.

Sexta est, lata in incendiarios, qui postquam sunt per Ecclesiæ sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad Sedem Apostolicam sunt mittendi. Cap. Tua nos, de sentent. excomm. in sexto.

Septima est, lata in eos, qui in personis, aut bonis suis gravant illos, qui sententiam excommunicationis, sus-

pensionis, aut interdicti in aliquem tulerit: ab executione per Sedem tantum Apostolicam tales absolvi possunt, si ea sententia spatio duorum mensium perseveraverint, habetur ex Cap. Quicumque eodem tit. & libro.

Octava est, lata ibidem Cap. Eos qui, in illos qui post Absolutionem à priore excommunicatione reservata à Papa obtentam, sub conditione comparandi coram ipso Papa, vel satisfaciendi parti læsæ, talem conditionem negligunt implere tempore debito.

Nonam omitto, contra inferentes violentiam S. R. E. Cardinalibus item Episcopis in Clement. Si quis, de Pœnit. Quia continentur etiam in Bulla Cœnæ.

§. III.

In Clementinis & Extravagantibus Excommunicationes reservatae.

Prima habetur in Clementina I. de Hæreticis, §. Primum, contra Inquisitores, vel eos, qui ipsorum vires gerunt, seu loco ipsorum, ad illud officium gerendum deputantur; si in usu ejusdem officii deliquerint, ut odii, & cæterorum ibi positorum contentu, contra justitiam & conscientiam suam, omiserint contra aliquem procedere, ubi fuerit procedendum super hujuscemodi pravitate; aut obtentu eorum pravitatem ipsam, aut impedimentum officii imponendo, cum super hoc præsumpserint quoquo modo vexare.

Secunda est, in Clementina, Religiosi, de Privilegiis lata contra Religiosos, qui præsumpserint Sacramenta Extremæ Unionis, aut Eucharistiæ ministrare, vel Matrimonia solemnizare, sine parochialis Presbyteri licentia speciali; vel excommunicatos à Canone, præterquam in casibus, ipsis à Pontifice concessis, absolvere, &c.

Tertia est, lata in Clement. Cupientes, §. sane, de pœnis, in Religiosos ac in Clericos seculares violenter Constitutionem Bonifacii, Cap. 1. de sepulturis, infracto, ne aliquis Clericus secularis, aut Religiosus adbeat quempiam ad votendum, jurandum, vel fidei interposita, seu alias promittendum, ut apud eorum Ecclesias sepulturam eligat, vel jam electam ulterius non mutet.

Quarta habetur in Clement. Gravis, de sentent. com. lata in violantes interdictum per unam ex quatuor actionibus sibi positis.

Quinta excommunicatio est in Extravag. Prima inter communes, de sepulturis, lata in lacerantes & enterantes corpora defunctorum hominum, ut conserventur, vel ut decoquantur, ut ossa possint in alia loca transferri.

Sexta, in Extravag. 1. Commun. de Simonia, contra eos lata; qui dant vel recipiunt aliquid ob ingressum Religionis per modum pacti & conventionis.

Septima, in Extravag. 1. de Regularibus, in qua Martinus IV. prohibebat, ne Religiosi mendicantes ad aliam Religionem transeant, excepta Carthusiensis abique Sedis Apostolicæ licentia speciali.

Octava, lata in Extravag. Commun. de simonia, quam ij incurrunt, qui simonia peccatum committunt; intellige autem de simonia reali consummata, id est, in qua de facto datum & acceptum est temporale pro spiritali.

Nona est in Extravag. Comuni, Grave nimis, de Re-

Reliquiis & Venerat. Sanct. lata à Sixto IV. in præsumptis affirmare, illos qui credunt, aut tenent, beatissimam Virginem, ab originali peccato fuisse præservatam propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, vel etiam eos, qui Conceptionis officium celebrant; vel Conciones audiunt eorum qui ipsam sine macula peccati conceptam esse prædicant; vel libros talem doctrinam continentes pro veris legunt, tenent, vel habent; vel alicujus peccati reatum incurrere. Ubi idem similiter excommunicat eos, qui affirmant hæresim esse, vel peccare mortaliter eum, qui docuerit, aut asseruerit beatam Virginem in peccato originali conceptam esse.

§. IV.

Alia Excomm. reservata, extra Corpus juris, & Bullam Can.

Prima est, à Leone X. in Concilio Lateranensi lata in Prædicatores, qui contraverint, que ibidem prohibentur, quorum primum est, ut Evangelicam veritatem & sacram Scripturam, juxta Doctorem Ecclesiæ declarationem pertractent nihilque adjectant contrarium, aut dissonum sacre Scripturæ: Secundum est, ut tempus præfixum futurorum malorum, vel adventus Antichristi, aut certum judicii diem prædicare non præsumant. Tertium, ne illa futura quasi specialiter revelata dicant, aut alienas, inanesque divinationes asserant. Quartum, ut à Prælatorum, aliorumque Superiorum detractione abstinant.

Secunda Excommunicatio, habetur ex quodam proprio motu Pii V. qui incipit, Regularium personarum, lata in fæminas, que ingreditur in Monasteria Carthusiensium, & aliorum virorum vitam regularem agentium.

Tertia, ex ejusdem Pontificis Constitutione, que incipit, *intolerabilis*, lata in eos, qui committunt crimen Simonie, confidentiæ beneficiæ, ut censentur tum alii, quorum ibidem mentio est, tum ii, qui beneficium recipiunt ab aliquo, sub confidentia, quod illud postea eidem restituent, vel alteri dabunt, vel fructus ejus, aut eorum partem, aut pensionem eidem, vel alteri solvent.

Quarta est, quam Concilium Tridentinum Sess. 22. Cap. II. de Reform. fert in quoscunque sive Clericos, sive laicos, qui præsumunt usurpare quacunque arte, aut modo, bona, res, jura, fructus, redditus, aut jurisdictiones alicujus Ecclesiæ, vel beneficii secularis, montium pietatis, vel aliorum piorum locorum, vel impediunt, ne percipiantur ab eis, ad quos jure pertinent. Has omnes, earumque explicationem fuit tradit. *Suarez Tom. 5. in 3. Part. Disp. 21. & 22. Banac. d. 2. q. 5. p. 3. Layman. lib. 3. Tract. 5. p. 2. c. 5.*

Sunt & aliæ censuræ in posteriorum Pontificum Bullis reservatæ, ut in Bulla Urbani VIII. contra eos, qui de gratia & libero arbitrio sine speciali Sedis Apostolicæ licentia tractatus edunt. Et in Bulla Alexandri VII. contra eos, qui quovis modo contra piam sententiam de Immaculata B. V. Conceptione, ejusque Festum seu cultum aliquid publicè vel privatim, voce vel scripto loqui, tractare, disputare ausi fuerint, vel argumenta contra illa adferre, & insoluta relinquere. Et quædam his similes censuræ, quæ in aliis controversiis emanarunt. Ut sunt variæ excommu-

R. P. Arjdek. Tom. II.

nicationes recentiores Pontifici reservatæ, contra docentes, aut defendentes certas Propositiones sive damnatas in Bullis dogmaticis, sive prohibitas in particularibus Decretis: nec non contra legentes, imprimentes &c. ceteros libros ac libellos à Sede Apostolica prohibitos. Prædictis casibus Pontificiis multum accommodari poterit Expositio supra tradita de singulis casibus Episcopalis.

Annotatio, de potestate Episcoporum circa prædicta.

Adlevandum necessitatem recurrendi ad Pontificem in quovis casu circa tot delicta per adjunctam excommunicationem ipsi reservata, statutum est in Conc. Tridentino ut Episcopi à casibus Pontificiis saltem occultis possint absolvere, juxta tenorem verborum ipsius Concilii quæ sic habent Sessione 24. de Reform. Cap. 6. *Liceat Episcopis in irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus (excepta eà que oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum) dispensare, & in quibuscunque casibus occultis, etiam Apostolica Sedi reservatis, delinquentes quoscunque subdicos in Diocesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absolvere. Idem & in Hæresi crimine in eodem foro conscientie eis tantum, & non eorum Vicarius sit permissum.*

Ex his summam facile colliges, à quibus, qualiter, & per quos in casibus Pontificiis possit Episcopus in foro conscientie absolvere, aut dispensare. Per casum vel delictum occultum non debet casus ille tantum intelligi qui ad nullius notitiam exterius pervenit, sed ille qui à paucis scitur, & facile possit tergiversando celeri: ex illis enim minus timeri potest scandalum, aut publica incommoda: uti etiam videtur intelligere Navarrus cap. 27. num. 255.

Conceditur etiam in casibus prædictis peculiaris potestas Episcopis, quando non datur recursus ad Sedem Apostolicam, ut si impediatur periculum mortis, aut gravis morbi, si sit pauper, aut mulier, aut puer, aut alteri serviens, aut itineris laboribus impar.

CAPUT V.

Pro facultate absolvendi à Reservatis, Censuris, aliisque casibus, ad quos possit Confessarius recurrere?

Amplioem cæteris in hoc genere facultatem, quantum est ex vi officii, habent Episcopi in sua Diocesi, sed quia multasunt ad quæ facultas eorum ordinaria se non extendit, Privilegia sibi ampliora à Sede Apostolica aliquando procurant.

Idem dicendum est de Vicariis generalibus. Idem de variorum Ordinum Prælati, & aliis personis, quibus Sedes Apostolica particulares facultates concessit.

At sciendum est, facultates omnes Ordinis non necessariò cuivis ejus membro competere, sed tantum eas obtinere, quas eorum Prælati singulis respectivè permittunt aut communicant: quæ in re graviter offendunt subditi, si suas facultates aut ignorent, aut excedant.

Cavendum insuper, ne Sacerdos aut laicus sine

V 1 ulte-

de
cin

eo
gia